

عرف و عنعنات ناپسند گسترده که حقوق زنان را در افغانستان نقض میکنند ضرورت تطبیق سریع قانون منع خشونت علیه زنان

کابل 9 دسمبر 2010- هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان در گزارش که امروز نشر کرد میگوید، عرف و عنعنات ناپسند که حقوق بشری زنان و دختران را نقض میکنند در سراسر افغانستان در میان تمام جوامع ساکن آن به درجات مختلف و به طور فراگیر وجود دارد. تطبیق سریع قوانینی که حقوق زنان و دختران را محافظت میکنند به ویژه قانون منع خشونت علیه زنان میتواند در پایان دادن به آن کمک کند.

گزارش پنجاه و شش صفحه ای بخش حقوق بشر دفتر یوناما: " عرف و عنعنات ناپسند و تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان در افغانستان " گسترده است. عرف و عنعنات را به شمول ازدواجهای اجباری، ازدواجهای زود هنگام، دادن دختران جهت حل منازعه (بد دادن)، ازدواجهای سر بدل، انزوای اجباری در خانه و قتل های ناموسی که حقوق بشری زنان و دختران را نقض میکنند به مستند میسازد، واکنش دولت جمهوری اسلامی افغانستان را در برابر این عنعنات توضیح و سفارشات را جهت پایان دادن به آن ارائه می نماید. به منظور تجلیل از روز جهانی حقوق بشر - 10 دسامبر - و ختم کمپاین جهانی شانزده روزه برای محو خشونت جنسیتی، بخش حقوق بشر دفتر یوناما این گزارش را که در همکاری با دفتر کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تهیه گردیده است نشر میکند.

بر اساس یک تحقیق وسیع و مصاحبه با زنان، مردان، مقامات دولتی، رهبران مذهبی، فعالان حقوق زن، نهادهای مدنی و گروه های اجتماعی تقریباً در ۳۴ ولایات افغانستان در سال ۲۰۱۰، بخش حقوق بشر دفتر یوناما دریافته است که همچون عرف و عنعنات در میان تمام جوامع افغانستان اعم از شهری و روستایی و در میان تمام اقوام افغانستان به درجات مختلف و به طور فراگیر وجود دارند و در اثر سه دهه نا امنی و فقر تشدید شده است. اینگونه عنعنات ریشه در دیدگاه ها و باور های تبعیض آمیز نسبت به نقش و جایگاه زنان در جامعه افغانستان دارند که باعث رنج، زجر، تحقیر و انزوای میلیون ها زن و دختر افغان میگردد.

جورجیت گنیاں مسئول بخش حقوق بشر دفتر یوناما میگوید "تا زمانی که زنان و دختران در معرض رسومی که به آنها ضرر رسانده و یا آنها را مورد تحقیر و توهین قرار داده و از حقوق اولیه شان محروم می سازند، قرار داشته باشند؛ پیشرفت واقعی و پایدار در عرصه حقوق زنان بسیار اندک خواهد بود. تامین حقوق زنان در افغانستان، مانند حق اشتراک در امور جمعی به شمول اشتراک در پروسه جاری صلح، مصالحه و ادغام مجدد، دسترسی به مراقبتهای صحتی کافی، دسترسی مساوی به فرصتهای شغلی و تحصیلی، نه تنها مستلزم ضمانتهای قانونی و قانون اساسی بالایی کاغذ می باشد بلکه مهمتر از آن تطبیق درست و سریع آن ضمانتها را نیز ایجاب می نماید"

بر اساس مشاهدات گزارش، این عنعنات به خاطر نارسائی دولت در محافظت کامل از حقوق زنان و دختران، گسترده تر و عمیق تر شده است، بر این اساس گزارش ضرورت به تسریع تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان را که بسیاری از این عنعنات راجع دانسته، برجسته ساخته است. گزارش ملاحظه نموده است که بسیاری از این عنعنات نه تنها در قوانین افغانستان جرم است، بلکه در مغایرت با شریعت اسلامی نیز قرار دارد. در روشنائی مباحثات وسیع با کارشناسان مسائل اسلامی، تحلیل بخش حقوق بشر دفتر یوناما از شریعت اسلامی صورت گرفته است.

علمای دینی، متنفذین و میکانیزم سنتی حل منازعات، هم در تداوم و هم در محو عرف و عنعنات ناپسند نقش کلیدی بازی میکنند. گزارش دریافته است که بعضی از رهبران مذهبی و اجتماعی در تداوم عرف و عنعنات نا صحیح تلاش کرده اند. بسیاری از مردان و زنانی که مصاحبه شدند گفتند که تدویر برنامه های آموزشی و فراهم نمودن زمینه تحصیلی برای

رهبران مذهبی یکی از راه‌های اختتام عرف و عنعنات مذکور می‌باشد. پند و اندرزهای این رهبران می‌توانند جامعه را نسبت به عرف و عنعنات ناپسند که باعث ضرر، تحقیر و تبعیض علیه زنا می‌گردد آگاه سازند.

گزارش دریافته است که بسیاری از ازدواج‌ها در افغانستان به خاطر عدم موجودیت رضایت زنان که به طور آزادانه و آگاهانه ابراز شده باشد، اجباری می‌باشند. علما و کارشناسان مسائل دینی به بخش حقوق بشر دفتر یوناما گفته اند که در اسلام ازدواج یک عقد دوجانبه می‌باشد که برای صحت آن، رضایت هر دو طرف، هم مرد و هم زن، الزامی می‌باشد. بخش حقوق بشر دفتر یوناما دریافته است که ازدواج‌های زودهنگام (زیر سن) در افغانستان گسترده می‌باشد. زنان در ولایت بلخ یک نقل قول مشهور را بیان کرده اند "دختر را اگر با کلاه زدی نه غلتید، زمان ازدواجش رسیده". با وجود فراگیری ازدواج‌های زودهنگام، تمام زنان و مردان که مصاحبه شدند، این ازدواج‌ها را جدی ترین عنعنات ناپسند خواندند. آسیب به صحت، تحصیل و رفاه دختران از پیامد های ماندگار ازدواج‌های زودهنگام می‌باشند. افغانستان بلند ترین رقم مرگ و میر مادران را در جهان دارد و بسیاری از این مرگ و میرها دامن گیر زنانی میشوند که قبل از سن 16 سالگی به ازدواج داده شده اند. خودسوزی، به عنوان بلند ترین فریاد کمک طلبی یا یگانه راه فرار از خشونت، یکی از غم انگیز ترین پیامد های عرف و عنعنات ناپسند است.

قانون منع خشونت علیه زنان، که در ماه اگست ۲۰۰۹ نافذ گردید، گام بزرگی در راستای حمایت از حقوق بشری زنان در افغانستان می‌باشد که اگر درست تطبیق شود بسیاری از عنعنات ناپسند را از بین می برد. قانون مذکور در صدد از بین بردن عنعنات، رسوم و رفتارهای است که باعث خشونت علیه زنان می‌گردد و در تناقض با دین اسلام قرار دارد. این قانون ازدواج‌های اجباری، ازدواج‌های زودهنگام، خرید و فروش زنان حتی به منظور ازدواج، اجبار به خودکشی، انزوای اجباری و منع از تحصیل، کار و دست رسی به خدمات صحتی را غیر قانونی و جرم دانسته است. قانون منع خشونت علیه زنان صلاحیت اتخاذ تدابیر بازدارنده را به هفت وزارت دولت جمهوری اسلامی افغانستان تفویض نموده است.

جورجیت گنیا گفت "فعلاً ضرورت میرم، آگاهی دهی راجع به قانون منع خشونت علیه زنان و تطبیق کامل آن می‌باشد. پولیس و ارگانهای عدلی و قضائی ضرورت به حمایت ها و رهنمود های بیشتر و نظارت از طرف دفاتر مرکزی شان به منظور چگونگی تطبیق این قانون را دارند".

بخش حقوق بشر دفتر یوناما دریافته است که بعضی از مقامات تطبیق کننده قانون از قانون منع خشونت علیه زنان آگاهی نداشتند و بسیاری دیگر از آنها مایل به تطبیق این قانون نبودند که یکی از عوامل اصلی تداوم عرف و عنعنات ناپسند می‌باشد. بسیاری از افغانهای که مصاحبه شدند گفتند که پولیس و ارگانهای عدلی قضائی اکثرأ در تطبیق قوانین که حقوق زنان را حمایت میکنند ناکام می‌باشند و در اجرای عدالت ارگانهای مذکور اکثرأ گزینشی عمل میکنند تا بیطرفانه. در مواردی که زنان منحصراً ناقض هنجارهای اجتماعی معرفی میشوند، آنها قضیه را مورد پیگرد عدلی قرار میدهند ولی در مواردی که زنان قضایای خشونت علیه خویش را گزارش میدهند مثلاً ازدواج‌های زودهنگام به آنها گزارش داده میشوند، به سادگی میگویند "این ها مسائل شخصی و خانوادگی است" و به پیگیری آن اقدام نمی کنند. این وضعیت توسط تعداد زیاد از زنانی که به خاطر ارتکاب "جرایم اخلاقی" در محابس، سلب آزادی شده اند؛ بیان گردید. در مواردی که وضعیت اجتماعی و فرهنگی به زنان اجازه مخالفت با عنعنات ناپسند یا فرار از خشونت را نمی دهد، آنها بعضاً به خاطر نجات از خشونت دست به فرار از منزل میزنند. با وجود که فرار از منزل در قوانین افغانستان جرم نیست ولی باز هم مجریان قانون اکثرأ دخترانی را که به آن متوسل میشوند؛ دستگیر، توقیف و تحت تعقیب عدلی قرار میدهند. اتهام وارده در این موارد معمولاً "قصد ارتکاب عمل زنا" می‌باشد.

بخش حقوق بشر از دولت افغانستان، علمای دینی، مردم افغانستان و تمویل کنندگان بین المللی درخواست میکنند که تمام تدابیر لازم را به منظور خاتمه دادن به عرف و عنعنات ناپسند و تطبیق کامل و بدون تأخیر قانون منع خشونت علیه زنان، اتخاذ نمایند:

- دولت افغانستان، به شمول رئیس جمهور به طور علنی حمایت از این موضوع را دوام بدهند که انکشاف و حفاظت حقوق زنان، بخش جدا ناپذیر و یکی از اولویت های اصلی برنامه صلح، مصالحه و ادغام مجدد می‌باشد و روند تطبیق پلان کاری برای زنان افغانستان به شمول تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان را تسریع ببخشند. جناب رئیس جمهور به عنوان یک قدم فوری فرمان آزاد سازی زنان و دختران را که به خاطر "فرار از منزل" که یک عمل جرمی نیست، دستگیر و زندانی شده اند، صادر نمایند.

- ستره محکمه و لوی څارنوالی، به محاکم و څارنوالی ها دستور دهند که قانون منع خشونت علیه زنان را تطبیق نمایند. پولیس و څارنوالان مطابق قانون، تمام شکایاتی را که در رابطه با عرف و عنعنات ناپسند که در قانون جرم دانسته شده و به ادارات آنها تقدیم می‌گردد، ثبت نمایند و دفتر لوی څارنوالی به تحقیق و تعقیب عدلی شکایات متذکره فوراً اقدام نماید.
- وزارت عدلیه در همکاری با کمیسیون عالی منع خشونت علیه زنان باید برنامه های آموزشی و ظرفیت سازی را راجع به قانون منع خشونت علیه زنان برای تمام کارمندان ارگانهای تنفیذ قانون، دایر نمایند و این برنامه ها باید شناسائی، تحقیق و پیگیری عدلی و قضائی ازدواجهای اجباری، ازدواجهای زودهنگام و بد دادن دختران را شامل گردد.
- علمای دینی همراه با وزارت حج و اوقاف و وزارت امورزنان باید برای ملا امامان مساجد و معلمان مسائل دینی، پروگرامهای آموزشی را راجع به حقوق زنان و قانون منع خشونت علیه زنان، انکشاف داده و دایر نمایند. رهبران مذهبی باید به طور صریح راجع به تناقض عرف و عنعنات ناپسند با تعالیم دینی و اصول اسلامی صحبت نمایند و مباحث باز را راجع به حقوق زنان در میان کارشناسان مسائل اسلامی برگزار نمایند.
- تمویل کنندگان بین المللی باید حمایت های خویش را از ابتکارات دولت افغانستان و جامعه مدنی که به منظور تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان و تطبیق پلان کاری ملی برای زنان افغانستان روی دست گرفته میشود، افزایش دهند.

یاد داشت به ویرایشگران:

برای معلومات مطبوعاتی بیشتر، لطفاً با افراد ذیل در تماس شوید:

1. نیلاب مبارز، سخنگو (دری، پشتو و انگلیسی) - شماره تماس 93 (0) 797 662 50 + ایمیل آدرس mobarez@un.org
2. دان مکنارتن، سخنگو (انگلیسی) - شماره تماس 93 (0) 700 250 358 + آدرس ایمیل: mcnorton@un.org

Strategic Communication and Spokespersons Unit
United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA)
Kabul, Afghanistan
Tel: 079 000 6121; +39 083 124 6121
<http://unama.unmissions.org>

Subscribe online to ensure you receive news from UNAMA.